MAAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond: Euroopa investeeringud maapiirkondadesse

Eesti maaelu arengukava 2014–2020

2020. aasta seirearuande kokkuvõte kodanikele

Maaelu arengu poliitika on osa Euroopa Liidu ühisest põllumajanduspoliitikast (ÜPP) ja seda rahastatakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD). EAFRD vahendite kasutamist juhib Maaeluministeerium Eesti maaelu arengukava 2014–2020 (MAK) alusel. MAK raames on Eestil võimalik kasutada ligikaudu 992,5 miljonit eurot avaliku sektori toetusraha põllumajanduse ja maaelu arengu tagamiseks. MAK 2014–2020 programmdokument on kättesaadav Maaeluministeeriumi kodulehel: LINK.

MAK 2014–2020 põhieesmärk on eelkõige panustada põllumajanduse konkurentsivõime tõstmisesse, parandada loodusvarade jätkusuutlikku majandamist, tõhustada kliimameetmeid ning tagada maapiirkondade tasakaalustatud ja territoriaalne areng Eesti maapiirkonna ettevõtjate ja kohaliku algatuse kaudu. Spetsiifilised eesmärgid on koondatud kuude prioriteeti, mille all on omakorda sihtvaldkonnad ja kindlaks määratud toetusmeetmed. Kokku rakendatakse MAK raames 17 meedet.

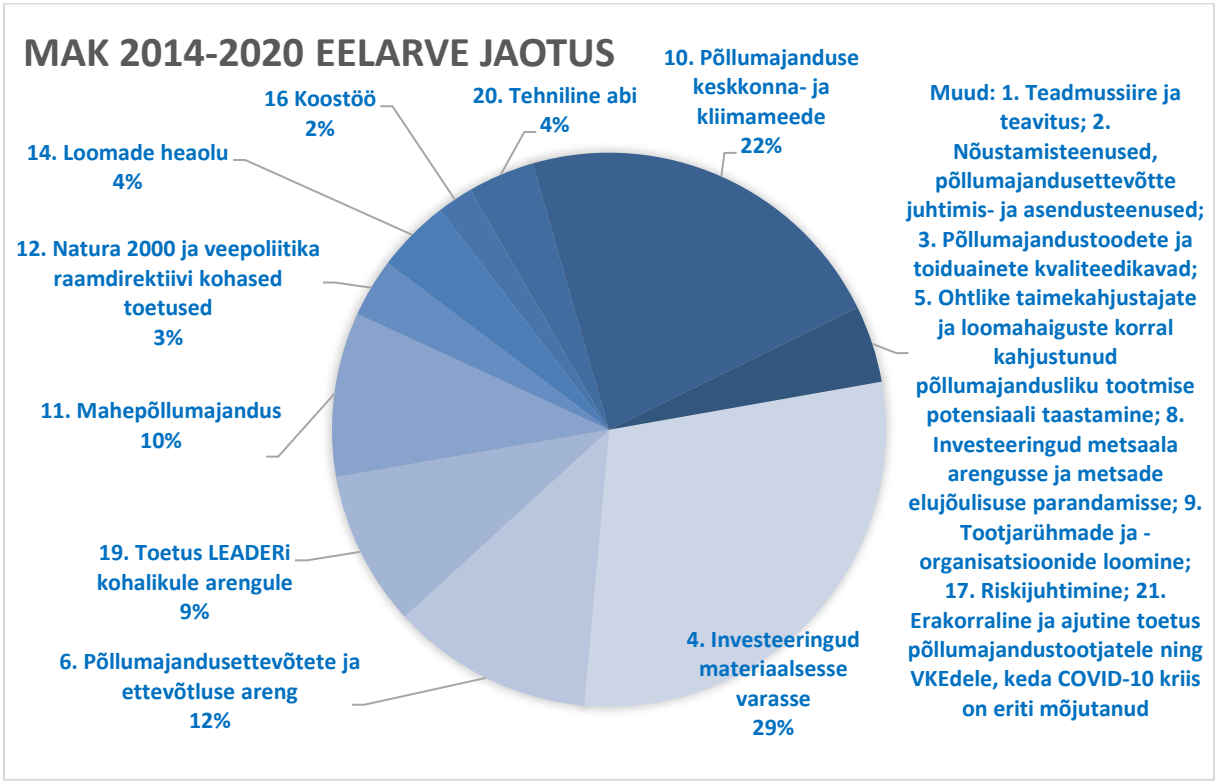

MAK 2014-2020 2020. aasta seirearuanne

Iga-aastaselt on Eestil kohustus esitada Euroopa Komisjonile seirearuanne, milles jälgitakse arengukava rakendamise seisu ja erinevate näitajate saavutustasemeid. See tagab, et avaliku sektori raha kulutatakse vastavalt MAKis määratud tegevustele. 2020. aasta lõpu seisuga oli MAK toetusi määratud 833 miljoni euro ulatuses (84% eelarvest) ning väljamakseid tehtud 705 miljoni euro ulatuses (71% eelarvest). Kogu 2020. aasta MAK seirearuanne on kättesaadav SIIT.

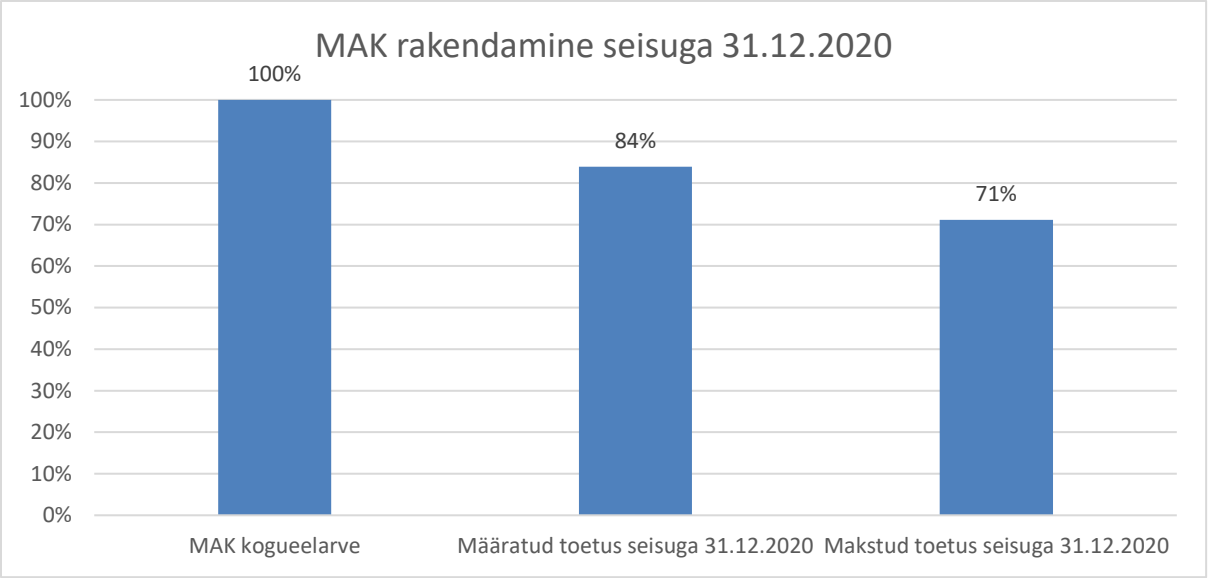

Allikas: Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

Meede 1 Teadmussiire ja teavitus eesmärk on tõsta põllumajandus-, toidu- ja metsandussektori ettevõtjate ning nende töötajate teadlikkust. Uute teadmiste leviku soodustamisega aidatakse kaasa biomajanduse arengule ja kohanemisele uute väljakutsetega ressursside säästlikuks kasutamiseks. Toetust on võimalik taotleda üleriigiliste ja maakondlike tegevuste korraldamiseks või pikaajaliste teadmussiirde programmide rakendamiseks. Meetme 1 planeeritud eelarve on 15,1 mln eurot. Sellest on perioodil 2014-2020 toetust välja makstud summas 7,2 mln eurot. Toetatud koolitustegevustes on osalenud 6814 inimest.

Meede 2 Nõustamisteenused, põllumajandusettevõtte juhtimis- ja asendusteenused eesmärgiks on nõustamisteenuse pakkumisega aidata kaasa põllumajandusega tegelevatele isikute majapidamiste või ettevõtete jätkusuutlikule majandamisele või tulemuslikkuse tõhustamisele ning konsulentide koolitamine, et tagada nende asja- ja ajakohased teadmised ning parandada nõustamisteenuste kvaliteeti. Meetme 2 eelarve on 7,9 mln eurot. 31.12.2020 seisuga on toetust makstud summas 4,7 mln eurot. Nõustamist saanud toetuse saajate arv on 5865 inimest ja koolitatud on 580 nõustajat.

Meede 3 Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad eesmärgiks on põllumajandustootjate jätkusuutlikkuse ja konkurentsivõime suurendamine. Spetsiifilisteks eesmärkideks on toidu tarneahela toimimise parandamine, põllumajandustoodetele lisandväärtuse andmine ning kvaliteedikavade raames toodetud toodete osas tarbijate teadlikkuse suurendamine**.** Meetme 3 eelarveks on planeeritud 1 mln eurot. Seisuga 31.12.2020 oli tehtud meetmest väljamakseid summas 290 647 eurot.

Meede 4 Investeeringud materiaalsesse varasse jaguneb neljaks tegevuse liigiks:

1) tegevuse liik 4.1 „Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks“;
2) tegevuse liik 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“;
3) tegevuse liik 4.3 „Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid“;
4) tegevuse liik 4.4 „Kiviaia taastamise toetus“.

Tegevuse liigi 4.1 eesmärgiks on põllumajandusettevõtjate tulemuslikkuse parandamine ja keskkonnahoidliku põllumajandustootmise arendamine. 31.12.2020 seisuga on tehtud toetatavatele tegevustele väljamakseid 116 mln eurot, mis moodustab 69% kogueelarvest 169 mln eurot. Toetust on saanud 833 põllumajanduslikku majapidamist investeeringute tegemiseks.

Tegevuse liigi 4.2 eesmärgiks on ühistute ja muude toiduainetööstuse ettevõtjate omavahelise koostöö edendamine ning ühise töötlemisega alustamisele kaasa aitamine, mis veelgi parandaks põllumajandustootjate positsiooni tarneahelas. Tegevuse liigis 4.2 on seisuga 31.12.2020 väljamakseid tehtud 33,6 mln eurot. See on 49% planeeritud eelarvest 69 mln eurot. Toetatud on 150 tegevust investeerimiseks põllumajandustoodete töötlemisse ja turustamisse.

Tegevuse liigi 4.3 eesmärk on maatulundusmaa viljelusväärtuse suurendamine ja sihtotstarbelise kasutuse tagamine korrastatud kuivendussüsteemide ja juurdepääsuteede kaudu. Perioodil 2014-2020 on tehtud toetatavatele tegevustele väljamakseid 29,6 mln eurot. Välja on makstud 61% eelarvest 49 mln eurot.

Tegevuse liigi 4.4 eesmärk on aidata kaasa kõrge ajaloolise, kultuurilise ja maastikulise väärtusega traditsiooniliste põllumajandusmaastike säilimisele. Kiviaedade rajamise ja taastamise kaudu säilitatakse ja suurendatakse maastike esteetilist väärtust, luuakse elupaiku ning suurendatakse bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust. Tegevuse liigi 4.4 kogueelarve on 2,5 mln eurot. Perioodil 2014-2020 on toetust välja makstud 1,3 mln eurot. Väljamakstud toetuse summa moodustab planeeritud eelarvest 55%. Toetatud on 207 tegevust kiviaedade rajamiseks ja taastamiseks.

Meede 5 Loodusõnnetustes ja katastroofides kahjustatud põllumajandusliku tootmise potentsiaali taastamine ning asjakohaste ennetusmeetmete kasutuselevõtmine alt rakendatakse toetust investeeringuteks, mille eesmärk on teha korda loodusõnnetuses, ebasoodsates ilmastikutingimustes ja katastroofides kahjustunud põllumajandusmaa ning taastada tootmise potentsiaal. Eesmärk on toetada ohtlike taimekahjustajate ja loomahaiguste esinemisel ettevõtte põllumajandusliku tootmispotentsiaali taastamist. Meetme kavandatud eelarve on kokku 2 mln eurot. Seisuga 31.12.2020 on toetust makstud 1,4 mln eurot.

Meede 6 Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng jaguneb kolmeks tegevuse liigiks:

1) tegevuse liik 6.1 „Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine“;
2) tegevuse liik 6.3 „Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine“;
3) tegevuse liik 6.4 „Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas“.

Tegevuse liigi 6.1 eesmärgiks on noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise hõlbustamine ja põllumajanduses põlvkondade vahetusele kaasaaitamine ning kaasaegsete teadmistega ja kogemustega põllumajandustootjate jätkusuutliku vanuselise struktuuri kujundamisele kaasaaitamine. Tegevuse liigi kogueelarve on 22,1 mln eurot. Väljamakstud toetuste summa seisuga 31.12.2020 oli 19,9 mln eurot, mis teeb väljamakstud toetuse summa osakaaluks 90%. Toetatud on 554 noort põllumajandustootjat äriettevõtte alustamisel.

Tegevuse liigi 6.3 eesmärk on aidata kaasa mitmekesise põllumajandusettevõtete struktuuri säilimisele ja spetsiifilised eesmärgid on väikeste põllumajandusettevõtete põhivara moderniseerimine ning majandusliku toimimise parandamine. Tegevuse liigi 6.3 eelarveks on planeeritud 30 mln eurot. Perioodil 2014–2020 on toetust makstud 26,8 mln eurot, s.o 89% kogu programmiperioodiks planeeritust. Väikeste põllumajandusettevõtete arendamiseks on makstud toetust 1 840 ettevõttele.

Tegevuse liigi 6.4 eesmärk on maapiirkonnas (eelkõige keskustest eemale jäävates piirkondades) püsiva majandusliku baasi ning sobivate ja atraktiivsete töökohtade loomise soodustamiseks maaettevõtluse mitmekesistamine ja arendamine. Üheks maaettevõtluse tulevikuvõimaluseks on ka taastuvenergial, sh bioenergial, põhinevate lahenduste laialdasem kasutuselevõtt. Meetme planeeritud eelarve on 64,6 mln eurot. Väljamakstud toetuse summa seisuga 31.12.2020 on 36,7 mln eurot, mis on 57% kogu programmiperioodiks kavandatust. Toetust investeerimiseks mittepõllumajanduslikesse tegevustesse maapiirkondades on saanud 414 ettevõtjat.

Meede 8 Investeeringud metsaala arengusse ja metsade elujõulisuse parandamisse eesmärk on majandada metsa jätkusuutlikult ja tulemuslikult, mis soodustab metsa elujõulisuse tõstmist metsa liigilise koosseisu parandamise või muude metsakasvatusvõtete rakendamise kaudu, metsa bioloogilise mitmekesisuse, tervikliku ökosüsteemi ja kaitsefunktsiooni säilimist ja taastamist, aidates alal hoida metsa multifunktsionaalset rolli ning selle vaimset ja kultuurilist pärandit. Meetme 8 planeeritud eelarve on 8,9 mln eurot. Seisuga 31.12.2020 on meetmest 8 väljamakstud toetuse summa 6,6 mln eurot.

Meede 9 Tootjarühmade ja –organisatsioonide loomine eesmärk on põllumajandusega tegelevate ettevõtjate ja erametsaomanike konkurentsivõime tõstmine ja turujõu suurendamine nende ühise majandustegevuse edendamise kaudu. Meetme 9 eelarveks on planeeritud 6 mln eurot. Seisuga 31.12.2020 on tehtud väljamakseid 4,8 mln euro eest ja toetust saanud 32 tegevust, kus osales 509 põllumajanduslikku majapidamist.

Meede 10 Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede toetusega hüvitatakse õigusaktidega määratletust keskkonnasõbralikumate, kuid samas kulukamate tegevustega kaasnevad kulud või saamata jäänud tulu kas tervikuna või osaliselt. Meetme 10 tegevuste liigid on „Keskkonnasõbraliku majandamise toetus“, „Piirkondlik veekaitse toetus“, „Piirkondlik mullakaitse toetus“, „Keskkonnasõbraliku aianduse toetus“, „Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus“, „Ohustatud tõugu looma pidamise toetus“ ja „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus“. Meetme 10 alt on makstud toetust seisuga 31.12.2020 167,9 mln eurot. Meetme planeeritud eelarveks on 226 mln eurot ja seega välja on makstud 76% eelarvest. Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetme toetusega on 2020. aastal kaetud 485 814 hektarit.

Meede 11 Mahepõllumajandus eesmärkideks on arendada mahepõllumajandust ning suurendada mahepõllumajanduse konkurentsivõimet, säilitada ja suurendada bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust, säilitada ja parandada mullaviljakust ja veekvaliteeti ning parandada loomade heaolu. Meetme 11 planeeritud eelarveks on 95 mln eurot. Perioodil 2014–2020 on meetmes 11 makstud toetust 83 mln eurot, s.o 87% planeeritud eelarvest. 2020. aastal toetati mahepõllumajandusele üleminekuks 6 958 hektarit ja mahepõllumajandusega jätkamiseks 181 696 hektarit põllumajandusmaad.

Meede 12 Natura 2000 ja veepoliitika raamdirektiivi kohased toetused jaguneb kaheks tegevuse liigiks:

1) „Natura 2000 toetus põllumajandusmaale“;
2) „Natura 2000 toetus erametsamaale“.

Natura 2000 toetus põllumajandusmaale eesmärk on tagada Natura 2000 võrgustiku aladel looduskaitsenõuete täitmine, säilitada nendes piirkondades põllumajanduslik tegevus ning aidata seal kohaneda piirangutega, mis tulenevad nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ (loodusliku linnustiku kaitse, linnudirektiiv) ja nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ (loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse, loodusdirektiiv) rakendamisest, et aidata kaasa Natura 2000 alade tõhusale majandamisele.

Natura 2000 toetus erametsamaale eesmärk on aidata toetusega kaasa Natura 2000 ala erametsamaa säästvale kasutusele ja kaitsta Natura 2000 erametsamaa piiranguvööndis, hoiualal sihtkaitsevööndis ja projekteeritavatel aladel asuvaid loodusväärtusi.

Meetme 12 planeeritud eelarveks on 33,8 mln eurot. Perioodil 2014–2020 on toetust makstud 28 mln eurot, s.o 84% planeeritud eelarvest. 2020. aastal toetati 20 201 hektarit Natura 2000 põllumajandusmaad ja 65 744 hektarit Natura 2000 metsamaad.

Meede 14 Loomade heaolu eesmärgiks on tõsta loomakasvatajate teadlikkust loomade heaolust ja toetada põllumajandustootjaid, kes täidavad loomade heaolu kõrgemaid nõudeid, parandades sellega loomade heaolu ja tervist ning tagades neile loomuomasemad pidamistingimused. Meetme planeeritud eelarveks on 42,5 mln eurot. 2014-2020 on toetust makstud 29 mln eurot, s.o 70% planeeritud eelarvest. 2020. aastal oli toetust saanud loomühikute arv 71 882.

Meede 16 Koostöö raames rakendatakse järgmisi tegevuse liike: innovatsiooniklaster**;** uute toodete, tavade, protsesside ja tehnoloogiate arendamine ja lühikesed tarneahelad. Meetme 16 eelarveks on planeeritud 20,7 mln eurot. Seisuga 31.12.2020 on toetus makstud 8,4 mln eurot ja toetatud on 57 koostööprojekti.

Meede 17 „Riskijuhtimine“ alt rakendatakse tegevuse liiki 17.1 „Põllumajandukindlustustoetus“. Tegevuse liigi 17.1 üldine eesmärk on aidata põllumajandustootjatel toime tulla kõige levinumate riskidega (loodus-, kliima- ja terviseriskid). Meetme eelarveks on planeeritud 2 mln eurot. Seisuga 31.12.2020 on toetus makstud 15 625 eurot ja toetatud on 6 põllumajandusettevõtet.

Meede 19 Toetus LEADERi kohalikule arengule põhineb lähenemisel, mille põhielementideks on avaliku ja erasektori partnerluses loodud kohalikud tegevusgrupid, kes koostavad piirkonnapõhised kohaliku arengu strateegiad. Nii strateegiate väljatöötamine kui ka rakendamine toimub alt-üles põhimõttel. Strateegiad koosnevad omavahel seotud ja mitut valdkonda hõlmavatest

toetusmeetmetest. Lisaks koostööle on LEADERis väga oluline võrgustikutöö soodustamine ja uuenduslike lahenduste leidmise ja kasutuselevõtmise soodustamine.

Meetme 19 planeeritud eelarveks on 90 mln eurot. Seisuga 31.12.2020 on meetme 19 alt toetust makstud 65 mln eurot, s.o 72% planeeritud eelarvest. Eestis tegutseb 26 kohalikku tegevusgruppi. Toetatud LEADER projektide arv on 2898 ja LEADER toetatud projektide abil on loodud 1 228 töökohta.

Meede 20 „Liikmesriikide algatusel antav tehniline abi“ toetab arengukava rakendamisega seotud tegevusi, täpsemalt arengukava ettevalmistamise, juhtimise, seire, hindamise, teavitamise ja kontrolliga seotud tegevusi. Tehnilise abi toetuse eelarve on 38 mln eurot. 31.12.2020 seisuga on tehnilist abi välja makstud 37 mln eurot.

Meede 21 „Erakorraline ajutine toetus põllumajandustootjatele ja VKEdele, keda COVID-19 kriis on eriti mõjutanud“ eesmärk on aidata lahendada välisturgudel põllumajandustooteid ja toidukaupu turustavate ettevõtete likviidsusprobleeme, mis on tekkinud COVID-19 kriisi tõttu ning säilitada seeläbi ettevõtete müügivõimekus ja konkurentsivõime välisturgudel. Meedet 21 rakendati 2020. aastal erandkorras, et leevendada COVID-19 kriisi mõju. Meetme eelarveks on 1 522 000 eurot ning 2020. aastal maksti toetust välja 523 900 eurot 40 ettevõttele.